

LIETUVOS RESPUBLIKOS RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBA

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DĖL DIDMENINĖS VIETINĖS PRIEIGOS FIKSUOTOJE VIETOJE RINKOS TYRIMO REZULTATŲ PASTABŲ VERTINIMO VIEŠASIS APTARIMAS

PROTOKOLAS

2015-11-13

Vilnius

Pastabų aptarimo posėdžio pirmininkas – Linas Bakutis, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos Strategijos departamento direktorės pavaduotas.

Pastabų aptarimo posėdžio sekretorius – Martynas Vaičiulis, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos Strategijos departamento Ekonominės analizės skyriaus vyriausiasis specialistas.

Dalyviai:

- Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – RRT): Martynas Vaičiulis, Evaldas Šmaukšta, Linas Bakutis, Audrius Šniepis, Rolandas Brukštus.
- TEO LT, AB (toliau – TEO): Inga Volungevičiūtė, Regina Grigaravičienė, Vida Gobienė.
- UAB „Balticum TV“: Vitalijus Moskvinas, Linas Lisauskas.
- UAB „Pakeleivis“: Artūras Janušis.
- UAB „CSC TELECOM“: Vitalijus Agafonovas.

Pastabų viešasis aptarimas vyko 2015 m. lapkričio 13 d. RRT patalpose Algirdo g. 27A, Vilniuje.

1. Darbotvarkė:

RRT: Trumpai pristatė Didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje rinkos (toliau – Rinka) tyrimą, jo eigą nuo Rinkos tyrimo pradžios iki viešosios konsultacijos pabaigos. Informavo, kad pastabos buvo gautos iš Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos (toliau – Konkurencijos taryba) ir trijų operatorių – TEO, AB Lietuvos radijo ir televizijos centras (toliau – LRTC) ir operatoriaus, kurio pateiktos pastabos yra konfidencialios.

2. Konkurencijos tarybos pastabos aptarimas:

RRT: Paaikškino, kad Konkurencijos taryba sutinka su RRT pateiktais Rinkos tyrimo rezultatais ir pastabų neturi.

3. TEO pastabų aptarimas:

RRT: Aptarė šias TEO pateiktas pastabas ir RRT veiksmus jų atžvilgiu:

- TEO prašo, kad vietinės belaidžio ryšio linijos būtų įtrauktos į Rinkos apibrėžimą. RRT neatsižvelgia į šią pastabą. Nepaisant to, kad mažmeninės elektroninių ryšių paslaugos, teikiamos vietinėmis belaidžio ryšio linijomis, yra pakeičiamos mažmeninėmis elektroninių ryšių paslaugomis, teikiamomis kitomis fiksuotojo ryšio technologijomis, vietinių belaidžio ryšio linijų fiziškai nėra įmanoma atsieti, todėl jos negali būti įtrauktos į Rinkos apibrėžimą.

- TEO prašo konkretizavimo ir paaiškinimo dėl techninių sąsajų ir protokolų, kurie gali būti naudojami didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje (toliau – didmeninė vietinė prieiga) suteikimo atveju. RRT neatsižvelgia į šią pastabą, nes konkrečias naudojamas technines sąsajas ir protokolus pasirenka ir aprašo pats prieigos teikėjas.

- TEO prašo iš susijusių priemonių pašalinti ryšio liniją, nes ji neatitinka didmeninės vietinės prieigos apibrėžime nurodytų savybių. RRT atsižvelgia į šią pastabą iš dalies, t. y. bus sukonkretinta ryšio linijos sąvoka.

- TEO nesutinka, kad prieigos prie ryšių kabelių kanalų sistemos (toliau – prieiga prie RKKS) ir prieigos prie nenaudojamos fizinės šviesolaidinių linijų skaidulos (prieiga prie šviesolaidinių linijų skaidulos) kainos yra per aukštos, o jos suteikimo terminai nepagrįstai ilgi. RRT iš dalies atsižvelgia į šią pastabą, nes tai buvo konstatuota remiantis alternatyvių operatorių nuomone. Vis dėlto RRT mano, kad nesant reguliavimo TEO turi motyvų ir galimybes padidinti prieigos prie RKKS ir prieigos prie šviesolaidinių linijų skaidulos kainas ir pailginti šių paslaugų suteikimo terminus.

- TEO teigia, kad jų vykdomi techninių galimybių (toliau – TG) tyrimai yra efektyvus, o nuo 2015 m. balandžio 1 d. TEO vykdo TG tyrimus nuotoliniu būdu, t. y. TG patikrinamos pagal turimus sistemų duomenis. RRT iš dalies sutinka su šiuo komentaru ir sutinka papildyti Rinkos tyrimo ataskaitą šia informacija, tačiau RRT laikosi nuomonės, kad nesant reguliavimo TEO turi motyvų ir galimybes pailginti TG tyrimo terminus.

- TEO teigia, kad pirkėjo derybinė galia Rinkoje egzistuoja, nes TEO 2010 m. ir 2015 m. vykdė derybas su alternatyviais operatoriais. RRT iš dalies sutinka su TEO pastaba, tačiau pastebi, kad, nors ir vyko derybos, rezultatas buvo pasiektas tik įsitraukus RRT.

- TEO prašo pateikti 2013 m. atlikto TEO audito rezultatus. RRT neatsižvelgia į šį prašymą, nes minėtoji informacija TEO buvo pateikta 2014 m. gruodžio 12 d.

- TEO prašo pateikti prieigos prie RKKS kainų palyginimą su Europos Sąjungos valstybėse narėse esančiomis prieigos prie RKKS kainomis. Tarnyba atsižvelgia į šį TEO prašymą ir Rinkos tyrimo ataskaitoje pateiks informaciją apie prieigos prie RKKS kainas Europos Sąjungos valstybėse narėse.

- TEO pasiūlė susijusias priemones ir susijusias paslaugas, į kurias įeina prieiga prie RKKS ir prieiga prie šviesolaidinių linijų skaidulos, sujungti į vieną sąvoką – susijusios priemonės. RRT neatsižvelgia į šią pastabą, nes, nors reguliavimas, taikomas susijusioms priemonėms, ir reguliavimas, taikomas susijusioms paslaugoms, nesiskiria, susijusių priemonių ir susijusių paslaugų turinys skiriasi. Susijusios priemonės tai priemonės, kurios suteikia galimybę pasinaudoti didmenine vietine prieiga, prieiga prie RKKS ir prieiga prie šviesolaidinių linijų skaidulos, o Rinkos tyrimo kontekste, susijusios paslaugos yra vertikalios su didmenine vietine prieiga susijusios paslaugos.

TEO: Paprašė pateikti techninių protokolų ar techninės sąsajos pavyzdį. Rinka yra fizinio lygmens. Ką TEO turėtų pateikti standartiniame pasiūlyme?

RRT: Vienas iš pavyzdžių būtų jungiamųjų kabelių parametrai, protokolai, kurie yra susijusios priemonės. RRT nurodė, kad nieko naujo standartiniame pasiūlyme nereikės papildyti. Tolesnės diskusijos metu, RRT nusprendė papildomai panagrinėti TEO pastabą dėl protokolų ir techninių sąsajų.

TEO: Paklausė ar Rinkos tyrimo ataskaitoje pateiktos interneto prieigos paslaugų teikimo rinkos dalys apskaičiuotos įtraukiant WiFi ir WiMAX abonentus?

RRT: Atsakė, kad įtrauktos visos vietinės belaidžio ryšio linijos, nes kaip jau buvo minėta anksčiau, tai yra fiksuotojo ryšio technologija, kuri mažmeninėje interneto prieigos paslaugų rinkoje

yra pakaitalas kitoms fiksuotojo ryšio technologijoms. Judriuoju ryšiu teikiamos interneto prieigos paslaugos nėra įtrauktos.

TEO: Pastebi, kad būtų verta į Rinkos tyrimo ataskaitą įtraukti prieigos prie RKKS lyginamąsias kainas tarp Europos Sąjungos valstybių narių.

RRT: Nusprendė, kad įtrauks informaciją apie prieigos prie RKKS kainas.

4. LRTC pastabų aptarimas:

RRT: LRTC nurodė, kad sutinka su Rinkos tyrimo rezultatais. Vis dėlto pateikė savo nuomonę apie tai, kad TEO dirbtinai sukuria organizacinius ir techninius barjerus. Kadangi tai nėra tiesiogiai susiję su Rinkos tyrimu, RRT LRTC atsakys tiesiogiai.

5. Trečiojo operatoriaus pateiktos pastabos:

RRT: Aptarė šias kito operatoriaus, nurodžiusio, kad jo pateiktos pastabos yra konfidencialios, pastabas ir RRT veiksmus jų atžvilgiu:

- Manoma, kad konkurencija interneto prieigos paslaugų teikimo rinkoje nėra efektyvi, o TEO rinkos dalis dar labiau padidėtų, jei būtų įtrauktos ir interneto prieigos paslaugos, teikiamos judriuoju ryšiu. RRT neatsižvelgia į šią pastabą, nes RRT atlikta atitinkamų mažmeninių paslaugų analizė atskleidė, kad interneto prieigos paslaugų teikimo rinkoje konkurencija palaipsniui tampa efektyvesnė ir ši tendencija išsilaikys ateityje. Be to, RRT nustatė, kad interneto prieigos paslaugos, teikiamos judriuoju ryšiu, nėra pakaitalas interneto prieigos paslaugoms, teikiamoms fiksuotojo ryšio technologijomis.

- Manoma, kad verslo centrai ir administracines paslaugas teikiančios bendrovės, kurios perparduoda TEO mažmenines paslaugas riboja konkurenciją, todėl TEO turėtų būti įpareigotas leisti perparduoti savo mažmenines paslaugas alternatyviems operatoriams. RRT neatsižvelgia į šią pastabą, nes laiko, kad verslo centrai ir administracines paslaugas teikiančios bendrovės nėra mažmeninių paslaugų perpardavinėtojai. Be to, RRT pastebi, kad mažmeninių paslaugų pardavimas nėra Rinkos tyrimo objektas.

- Manoma, kad TEO mažmeninių paslaugų kainos yra mažesnės nei didmeninių paslaugų kainos, t. y. egzistuoja kainų spaudimas. RRT neatsižvelgia į šį komentarą, nes RRT turimais duomenimis Rinkoje nėra kainų spaudimo. Tai užtikrina šiuo metu galiojantys įpareigojimai (nediskriminavimo įpareigojimas ir kainų kontrolės įpareigojimas). Be to, operatoriaus pateikti komentarai yra nepagrįsti pavyzdžiais.

- Manoma, kad informacijos pateikimo ir TG tyrimo atlikimo terminai yra per ilgi. RRT neatsižvelgia į šį komentarą, nes RRT turimais duomenimis TEO neviršija nustatytų terminų. Be to, operatoriaus pateikti komentarai nėra pagrįsti pavyzdžiais.

- Prašoma spręsti tinklų sujungimo problemą, nes šiuo metu visa našta tenka prisijungiančiam operatoriui. RRT neatsižvelgia į šį prašymą, nes šiuo atveju tinklų sujungimas yra naudingas tik prisijungiančiam operatoriui, todėl visos sąnaudos tenka jam. Be to, tinklų sujungimo sąlygos yra nustatytos Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklėse.

- Manoma, kad didmeninės vietinės prieigos suteikimo terminai yra per ilgi ir turėtų būti sutrumpinti. RRT neatsižvelgia į šį komentarą, nes RRT nustatė, kad didmeninės vietinės prieigos suteikimo terminai neviršija TEO taikomų sau.

- Manoma, kad turi būti nustatytas konkretus terminas, per kurį būtų pateikta informacija apie vietinių linijų infrastruktūrą. Taip pat TEO turėtų būti įpareigota viešai skelbti informaciją apie savo infrastruktūrą ir sudaryti prieigos prie RKKS žemėlapius. RRT neatsižvelgia į šį komentarą,

nes TG tyrimui ir informacijos pateikimui yra nustatyti konkretūs terminai. Be to, RRT nuomone, įpareigoti TEO sudaryti prieigos prie RKKS žemėlapius šiuo metu yra neproporcingas.

- Manoma, kad TEO turi būti įpareigotas dalintis savo infrastruktūra. Taip pat turi būti sudaryta galimybė alternatyviems operatoriams išpirkti nenaudojamas TEO infrastruktūros dalis. RRT neatsižvelgia į šį komentarą, nes Rinkos tyrime jau nustatytas įpareigojimas TEO dalintis savo infrastruktūra, t. y. įpareigojimas suteikti prieigą. Be to, RRT prižiūrimuose teisės aktuose nėra reglamentuojama nuosavybių teisių valdymas.

- Siūloma TEO nustatyti funkcinį atskyrimą. RRT neatsižvelgia į šį komentarą, nes funkcinio atskyrimo taikymas yra kraštutinė priemonė, kuri šiuo atveju būtų neproporcinga.

6. Kiti klausimai:

TEO: Ar ryšio linija turėtų būtų įtraukta į šią Rinką ir kodėl?

RRT: Taip, Rinkos tyrimo ataskaitoje ryšių linija bus sukonkretinta, kad ryšių linija yra tinklo elementas, kurių pagalba sujungiama vietinė linija nuo skirstomojo stovo prie operatoriaus aktyvios ar pasyvios įrangos. Tai nebus suprantama kaip tinklų sujungimas.

UAB „Pakeleivis“: Buvo minėta, kad RRT neturi konkrečių pavyzdžių dėl kainų spaudimo. Manoma, kad RRT turėtų paklausti konkrečių pavyzdžių. Tas pats galioja dėl TEO infrastruktūros žemėlapių.

TEO: Ar susijusios priemonės ir vertikalčiai susijusios paslaugos yra reguliuojamos vienodai? Jei taip, tai gal reiktų jas visas suprasti kaip susijusias priemones?

RRT: Taip, reguliavimas taikomas vienodas tiek susijusioms priemonėms, tiek susijusioms paslaugoms, tačiau jų turinys skiriasi, todėl jas privalu atskirti.

7. Pristatyti Rinkos tyrimo pakeitimai atlikti viešosios nacionalinės konsultacijos metu:

RRT: Buvo papildyta mažmeninių paslaugų teikimo rinkos analizės dalis: pateikta informacija apie paslaugas, teikiamas nuosavu ir kitų operatorių tinklu, pateikta informacija apie potencialias investicijas per ateinančius tris metus. Taip pat konkretizuotas nediskriminavimo ir kainų kontrolės įpareigojimas.

8. Pastabu aptarimo apibendrinimas:

RRT: Padėkojo susirinkusiems dalyviams už išsakytas nuomones ir apibendrino išsakytas pastabas bei jų vertinimą.

Viešojo aptarimo pirmininkas

Linas Bakutis

Viešojo aptarimo sekretorius

Martynas Vaičiulis